

Lausunto: Etelä-Karjala-ohjelma 2026-2029 ja sen ympäristöselostus

Tekla 16.10.2025 § 70
169/11.00.01/2025

Valmistelija

Tekninen johtaja Mikko Hiltunen
puh. 040 628 0550
etunimi.sukunimi@luumaki.fi

Johdanto

Ohjelmaa on valmisteltu Etelä-Karjalan liiton koordinoimana laajassa yhteistyössä eri viranomaisten ja muiden sidosryhmien kanssa.

Kokonaisuus sisältää

- maakunnan pitkän aikavälin strategiset linjaukset (visio 2040),
- maakuntaohjelman tavoitteet (strategiset valinnat 2026-2029), sekä
- EU:n alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanon edellyttämän älykkään erikoistumisen strategian (innovaatiostrategia 2026-2029).

Ohjelmasta on tehty ympäristövaikutusten arviointi, joka on koottu ympäristöselostukseen.

Etelä-Karjala-ohjelmaan 2026-2029 kirjataan keskeisimmät koko maakunnan kehittämistä ohjaavat tarpeet ja toimet, joihin tarvitaan maakunnallista tai laajempaa yhteistyötä. Tarkempaa toimeenpanoa ohjaavat ja yksityiskohtaisia tavoitteita asettavat erilaiset temaattiset strategiat sekä ohjelmat, joita eri toimijat laativat.

Lausuntopalaute huomioidaan ohjelman viimeistelyssä päätöksentekoa varten. Etelä-Karjala-ohjelman 2026-2029 hyväksyy maakuntavaltuusto vuoden 2025 aikana.

Tausta

Etelä-Karjala-ohjelmaa on valmisteltu laajassa maakunnallisessa yhteistyössä vuosien 2024 ja 2025 aikana. Valmistelua on tehty sekä erillisten tilaisuuksien ja kyselyjen puitteissa että monien temaattisten verkostojen parissa. Maakuntaohjelmatyötä ohjaavat laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (ns. ALKE-laki, 756/2021) sekä pitkän aikavälin tavoitteiden osalta maankäyttö- ja rakennuslaki. Älykäs erikoistuminen on alue- ja rakennepolitiikan varojen hallinnoinnin mahdollistava edellytys. Työ- ja elinkeinoministeriö on antanut valmistelusta tarkempaa ohjeistusta syksyllä 2024.

Maakuntahallitus on 22.9.2025 hyväksynyt ohjelman sekä sen ympäristöselostuksen asetettavaksi julkisesti nähtäville. Aiemmasta valmistelusta löytyy tietoa ohjelman valmistelusivustolta, johon on linkki lausuntopyynnössä.

Vuoteen 2040 tähtäävä pitkän aikavälin visio toimii pohjana sekä maakuntaohjelmatyölle että maakuntakaavoitukselle. Maakuntaohjelma on keskipitkän aikavälin aluekehitysohjelma, jossa esitetään maakunnan erityispiirteisiin ja mahdollisuuksiin perustuvat alueen kehittämisen tavoitteet vuosille 2026–2029. Maakunnan alueella toimivien viranomaisten tulee ottaa toiminnassaan huomioon maakuntaohjelma ja edistää sen toteuttamista. Maakuntaohjelmalla ohjataan maakuntaan osoitettujen alue- ja rakennepolitiikan varojen käyttöä.

Maakuntaohjelma on viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) mukainen ympäristöarviointia edellyttävä ohjelma. Etelä-Karjala-ohjelman 2026–2029 ympäristövaikutusten arviointi on koottu ympäristöselostukseen, joka sisältää mm. maakuntaohjelman toimenpiteiden vaikutusten arvioinnin sekä osallistumisen ja vuorovaikutuksen koonnin ohjelman laadinnan ajalta. Vaikutusten arviointia on tehty läpi ohjelman laadinnan valmistelijoiden toimesta sekä Etelä-Karjalan suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arvioinnin työryhmän (SOVA-ryhmä) kokouksissa.

Tavoitteet

Etelä-Karjalan-ohjelmaan sisältyvä visio 2040 on, että olemme maakuntana kansainvälisesti osaava, yhteisöllisesti rajalla ja saavutettavasti Saimaalla. Visiolauseemme "Muutamme tarinan suunnan" kiteyttää kehittämisen periaatteen ja kasvuhaasteemme. Pitkän aikavälin suunnittelu pohjautuu aiempaan Etelä-Karjalan tulevaisuustarkasteluun sekä sitä täydentävään analyysiin. Ohjelmavalmistelussa on myös hyödynnetty kansallisia ja kansainvälisiä analyysejä maakunnan tilanne- ja kehityskuvasta viime vuosina merkittävästi muuttuneessa toimintaympäristössä.

Strategiset valinnat 2026–2029 toimeenpanevat pitkän aikavälin visiota ja muodostavat kunnanvaltuustokauden maakuntaohjelman. Kansainvälisesti osaava -tavoitetta edistetään panostamalla investointeihin painottaen vihreää siirtymää, osaamiseen ja koulutukseen sekä yrittäjyyteen ja työllisyyteen.

Yhteisöllisesti rajalla -tavoitetta edistetään kehittämällä kulttuuria ja elämyksiä, panostamalla nuorten hyvinvointiin ja kannustalla muutosvalmiuteen sekä varautumiseen.

Saavutettavasti Saimaalla -tavoitetta edistetään luomalla hyvinvointia luonnosta ja luonnolle, kehittämällä raideliikennettä sekä digitaalista saavutettavuutta..

Näihin valintoihin kohdentuvilla toimilla halutaan edistää Etelä-Karjalan elinvoimaa huomioiden kansainvälisyys, kestävyys ja kokonaisturvallisuus läpileikkaavasti. Jokaiseen valintaan kytkeytyy lyhyt ohjelmakuvaus ja kärkihanke, joka ilmentää ajankohtaista kehittämiskokonaisuutta.

Kärkihankkeiden edistämiseksi tehdään maakunnallista, yliaalueellista, kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä.

Innovaatiostrategiaan 2026–2029 sisältyvät tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan (TKI) -tavoitteet nojautuvat Etelä-Karjalan perinteisiin vahvuuksiin (puhtaat energiaratkaisut, teollinen bio- ja kiertotalous) ja avaavat myös mahdollisuuksia uusille, ajankohtaisille avauksille (kokonaisturvallisuus). Etelä-Karjala profiloituu vaikuttavuutta tavoittelevana TKI-maakuntana, jossa innovoimme kestävä ja turvallisen kasvun ratkaisuja. Läpileikkaavina teemoina ovat kasvuyrittäjyys ja digivoima.

Esittelijä

Tekninen johtaja Hiltunen Mikko

Ehdotus

Tekninen lautakunta pitää tärkeänä maakunnan tasa-arvoisen kehittämisen ja painottaa yhteistyön tärkeyttä ja säännöllistä vuoropuhelua kuntien sekä kaupunkien kesken. Vihreän siirtymän investointien edistäminen ja kehittäminen on tärkeää maakunnallisesti paikkakunnasta riippumatta. Tuuli -ja aurinkovoimahankkeiden edistäminen yhdessä osallistuvan kunnan, kuntien sekä maakuntaliiton kesken. Julkisen liikenteen kehittäminen on yksi tärkeimmistä tehtävistä tulevien vuosien

aikana ja kaksoisraide on merkittävä hanke koko Itä-Suomelle, joka mahdollistaisi myös tulevaisuudessa lähijunaliikenteen. Tämä hanke olisi syytä saada käyntiin seuraavien vuosien aikaan sekä jatkaa vuoropuhelua lähijunaliikennöitsijöiden, kuntien ja maakuntaliiton kesken. Julkisen liikenteen kehittäminen maanteilla on myös tärkeää eri puolella maakuntaa huomioiden myös väkiluvultaan pienemmät kunnat. Maakuntaliiton ja kuntien on syytä muistaa myös aina varautuminen ja varautumisen kehittäminen maakunnassa.

Matkailun ja elinvoiman edistäminen ja kehittäminen on maakunnallisesti tärkeää. Kunnilla ja kaupungeilla on jossain määrin samoja ongelmia ja haasteita, joten yhteistyö ja säännöllinen vuoropuhelu on tärkeää. Matkailua on pystyttävä kehittämään myös muuallakin kuin pelkästään Saimaan ympäristössä esimerkiksi Väliväylän melontareitti kulkee neljän eri kunnan alueella ja suurimmaksi osaksi Kivijärvellä, joten tämä on huomioitava matkailun edistämässä.

Luumäen kunnan tekninen lautakunta pitäisi tärkeänä, että kunnilta siirrettäisiin öljyvahinkojen jälkitorjunnan vastuuviranomaisen tehtävät pois. Suoritettujen tehtävien valvonnan tulee kuulua kunnalle.

Teknisellä lautakunnalla ei ole huomautettavaa Etelä-Karjalan maakuntaohjelmaan vuosille 2026–2029 sekä sen ympäristöselostukseen. Tekninen lautakunta pyytää, että myös väkiluvultaan pienempiä kuntia kuunnellaan maakunnan kehittämisessä.

Päätös

Ehdotuksen mukaan.